

РОСТИСЛАВ ПАЛЕЦЬКИЙ

Коханівка. Троїцьке. Всесвіт...

В безкрайніх степових просторах аж до самого моря розкинулася наша Одещина. Край древній і сучасний, з традиціями багатьох народів і надзвичайно багатою мистецькою та культурною спадщиною, яка сягає своїм корінням сивої давнини. Саме з тих таємничих часів і витікають джерела дивовижної школи Троїцького малярства, що стала основою південного стилю українського декоративно-ужиткового розпису. Вихідцем із цієї «школи майстрів» був Ростислав Палецький, який став основоположником, творцем нового напрямку національного живопису – троїцької станкової графіки. Він жив – як творив, а творив – як жив. І хоч цей творчий шлях був дуже коротким, творчий доробок – надзвичайно багатим. І так трапилось, що після смерті ім'я цієї талановитої Людини кануло в забуття на довгих 29 років.

І тільки у 2007 році Одеський обласний центр української культури, спільно з Одеським відділенням інтелектуального форуму «Україна – XXI століття», звертаючись до неповторної творчої спадщини Майстра, започаткували вручення Премії імені Ростислава Палецького (з нагоди 75-річчя з Дня народження) за визначний внесок у справу розвитку традиційного народного мистецтва. Ця Премія щорічно присуджується майстрам та пропагандистам народного мистецтва за роботи, що вирізняються автентичністю та високою професійною майстерністю, згідно з номінаціями.

За цей час лауреатами Премії імені Ростислава Палецького стали одинадцять, стипендіатами – чотирнадцять майстрів народно-ужиткового мистецтва в одинадцяти номінаціях.

З плином часу здійснилась найзаповітніша мрія художника. Побачив світ його творчий доробок у вигляді альбому. А гана збірка матеріалів відкриває ще одну грань таланту цієї непересічної людини. Пропонуємо Вашій увазі надруковані поетичні твори Ростислава Палецького та уривки з його щоденника, з яких промовляє до нас талановитий, зрілий літератор...

Запрошуємо Вас у захоплюючий світ кольорів, сюжетів та поезії. І сподіваємось, що мандрівка життям та творчими стежками Ростислава Палецького буде приємною та змістовною.

Народне – значить національне

Нещодавно в обласному центрі української культури вручено щорічні премії імені Ростислава Палецького. Він пішов з життя за не з'ясованих досі обставин. Як багато інших українських митців — згадаймо тут художницю Аллу Горську, композитора і співака Володимира Івасюка... Це було характерною ознакою підневільної України: трактувати як націоналізм мистецтво, що мало яскраво виражені національні риси, корінням своїм сягало праукраїнських глибин. Отже, будило національну свідомість, національну пам'ять, спонукало до роздумів.

Саме таким було і мистецтво Ростислава Палецького. Ним захоплювалися, його уважно вивчали. Проте сам майстер жив у далекому селі Троїцькому на Любашівщині, відшукував талановитих дітей та навчав учнів творчо мислити в річищі національного орнаменту, бачити не лише зовнішнє, а й уміти зазирнути углиб.

Не можна сказати, що видатний митець, заслужений майстер народної творчості України, по смерті був приречений на забуття. Залишалися учні — продовжувачі школи Палецького, хоча твори його розсіяні по приватних колекціях та музеях. Інтерес до постаті мистця та його творчості тою чи іншою мірою триває.

Але справді неоціненну, дуже важливу роботу з увічнення пам'яті самобутнього художника провадить Одеський обласний центр української культури. 2007 року Центром спільно з Інтелектуальним форумом було засновано щорічну премію імені Ростислава Палецького «За визначний внесок у розвиток традиційного народного мистецтва». Вона присуджується у кількох номінаціях майстрам та пропагандистам народного мистецтва за роботи, що виділяються автентичністю та високою професійною майстерністю. Згодом було ініційовано випуск альбому «Ростислав Палецький».

Роман КРАКАЛІЯ,

Заслужений журналіст України ("Чорноморські новини" №046-047 від 24.04.2010 р.)

Р. Палецький: Розмова з вічністю

ЩОДЕННИК

Людина не може без коріння. Лише тоді йому спокійно і впевнено живеться на землі, коли він знає, що наслідуює створене до нього, що зв'язки ці не обірвуться тому, що саме він ланка в ланцюгу людства.

Р. М. Палецький

**Коханівка
«Нев'янучі барви декоративного розпису»
(декоративний розпис)**

...Заявив я своє право на життя, досить-таки енергійним голосом 10 січня 1932 року, і зразу ж подивився у вікно. «Дивна дитина, - сказала бабуся Мотря, - людські діти, з'явившись на світ, до маминих грудей тягнуться, а цей на вікно витріщився». «Мабуть, буде маляром, - розважливо мовив батько, - то й роздивляється узори на вікні, які розписав сам Дід Мороз.»

І мабуть оті перші побачені на шибках Морозові узори і вирішили мій життєвий шлях. «Буду створювати такі ж дивні розписи,» – подумав я. І заспокоєний, що вже знаю, для чого з'явився у світ, повернувся до материних грудей. «Коли вже дитина така розумна виявилась, - мовив батько, - то наречемо його Ростиславом». «Могли б назвати Василем чи Михайлом, - роздумував я, плямкаючи губами у матері під боком, - так ні ж. Рості... Це добре, бо рості здоровим і розумним повинен кожний, а от Слава – це вже важенький догатов, бо доведеться виростати і оту Славу, та ще мистецьку, великим трудом добувати. Добре, що це тільки перший день життя, є ще час сили та розуму набиратися». І розміркувавши так, спокійно заснув на теплих ніжних материних руках.

Йшли дні за днями, уже й роки склалися. Десь так у років три, коли дитина розуміти починає і запам'ятовувати почуте і побачене, почав і я пильніше до всього придивлятися і прислухатися. (Вдачею природа наділила мене ліричною, а навколишня краса рідної Коханівки вливалася в бурхливу уяву дитини казковою животворною фантазією.)

І зринає в пам'яті... Хатина під солом'яною, почорнілою від часу, стріхою стоїть під горою, а край городу протікає невеличка річечка Журівка. В хаті двоє вікон дивляться на схід сонця. І видно з них розлогу, широку долину, яка впирається в високу стіну столітніх дубів. Серед тих дубів - став. Ніби синя стрічка, кинута на зелене поле, синіє по долині Журівка, в'ється попід дубами і яворами, і впадає в ставок. Щоранку вставало сонце з-за дубового гаю, і зазірало через вікна до моєї хати. І щоранку я вітав його, дивлячись як котиться долиною туман, піднімається помаленьку і зникає десь за Шимковою. Коли ж сонце сідало за хатою, то ніжним надвечірнім с'яйвом осявало долину і стару вербу, яка горіла жовтаво на темному фоні дубів. Це була дивна, чаруюча невимовною гаммою кольорів і якоюсь ваблячою красою картина. Одне вікно дивиться на північ, з нього видно всихаючу вербу край городу, де в дуплах завжди водилися шпаки, що першими приносили до нашої хати дихання весни. А вже попід вербою протікала річечка. Навколо хати росли вишні, абрикоси. На городі попід горою теж росла вишня, яку ми Патлачкою назвали за густе листя та великі вишні. І саме ця вишня найбільше мені запам'яталася. Любив я вийти на гору і подовгу милуватися краєвидами, що з неба відкривалися якось зовсім не так, як з долини. А безкрайньо й велично... Ось вибалками тягнуться на схід сонця ліс, і синіючи, зникає ген-ген, а за ним ледь бовваніють Шимківські гори. На захід теж ліс тягнуться, і теж вибалками, а біля школи, що стоїть на горбку посеред села, перетинає село густим гаєм. І скрізь розкидані хати - то виринають із-за горбка, то ховаються за ним. Біля школи, мов вартові села, стоять тополі, задивившись у тиху ожерельну воду, що й у спеку дарує людям життєдайну силу, й прохолоду.

08.01.71 р.

Гарні оті ставки Коханівки в зелених рамках дерев, гарні вони в будь-яку пору року. Особливо невеличке озерце в лісі, яке люди називали Фонтаном. Мабуть колись там вода була струмком, бо й тепер через майже півстоліття, там течуть струмки, і літом, і взимку. Кругом озерця були тополі, клени, берестюки. Столітні вони. Весен з п'ятнадцять видивлявся я їх красу, слухав їх розмову в будь-яку пору року, і тепер часто слухаю їх. І дивно. Все там змінилося, а гомін дерев той же, що в душу запав ще малому хлоп'яті.

Цікартини природи я малював фарбами і олівцем, писав вірші про них, мріяв і мрію про Коханівські діброви. Завжди побачене з стежками дитинства дає мені дивну, незбагненну силу ясності і краси своєї днини... Пам'ятаю, ще в школі почав вірші писати, а малював ще до школи. Батько Михайло любив, коли діти (їх було шестеро – п'ять хлопців та одна дівчинка) щось видумували. А яка любов була у мене до тих речей, які робив батько! А робити він умів багато: і чобіт пошиє, і ложку зробить, і скриню розмалює. А мати Килина завжди до свят грубку і комин у квіти барвінку вбирала. І хоч у ті повоєнні часи в хатах нічого особливого не було, а зроблене руками батьків - ніби якоюсь казкою наповнювало серце моє. І глибока повага була моя до батьків – творців цієї казки.

Через роки йдуть зі мною перші бачені квіти весни – проліски та зелена трава край городу. А ще добре пам'ятаю грядку айстра на городі між цибулею та огірками.

Посередині Саду (так називали люди гай), що нижче школи серед села, поміж столітніх берестів протікала тиха, спокійна річка Журівка. В ній водилися карасі та коропи. Ні з чим незрівнянна картина щастя. Небо крізь листя блакитне, річечка під пеньком синіє, пахнуть трави лісів, птахи пісню свою дарують. А дитяча душа бачить все це, чує все це, вдихає все це, щоб нести його через своє життя. Спасибі тобі, Матір Природо, що ти подарувала мені такі чаруючі спогади!

Малював я сам собі, що бачив. І малювання моє мені подобалось мабуть тому, що я більше бачив у своїх малюнках внутрішнім зором Красу, яка оживала в моїй фантазії. Це були якісь дивні часи мого життя. Чява наповнювала розум такою красою і добром, що все навкруги набувало зовсім іншого смислу – смислу гармонії людини і природи.

Радісно було, коли людям подобалось моє творіння... Це давало і дає творчу енергію.

І головне, мабуть, те, що працюючи над віршами, чи створюючи картини, я помітив те, що почав мислити, глибше думати, аналізувати та співставляти події свого життя, а також якось по-новому побачив себе в суспільстві. Захотілось зробити щось більше, значуще для людей, які дарують мені повагу. Я глибше зрозумів життя і себе в ньому. Я давно захоплювався витворами фантазії народу. З чим можна порівняти хвилювання, яке охоплює мене, коли я бачу в хаті, зразу ж біля дверей, мисник – трохи розмальований, трохи різьблений по дереву, а щось виліплено фігурно? Чи просту селянську скриню, розписану пишними трояндами або барвінком?! Чи лаву?! А ще були розписані стіни, комин, груба, сволок. Повна хата веселкових кольорів. І коли запитаєш у дитини: «Хто це зробив мисник, скриню, лаву?» То чуєш: «Тато зробили». «А хто розмалював по стінах барвінок, хто півниками піч прикрасив?»

«А то мама,» - відказує маля з гордістю. І бачиш як горять очі дитини великою повагою до своїх батьків-чародіїв.

Бачене мною красиве, зроблене батьком чи мамою, йде зі мною дорогою життя. Прості й мудрі розповіді батька, народні пісні, почуті від матері, відлунюють мені завжди, де б я не був, і що б не робив. Отже, любов дитяча до того місця, де народився, до того прекрасного баченого і чутого, залишається на все життя і переростає в глибоке поняття – любов до Батьківщини, її народу.

Те, що людина робить, щоб прикрасити свою оселю, - розписує скрині, лавки, стіни, печі, вікна, двері, чи стругає ложку, чи робить мисник, тче килимок, вишиває рушник, - є витвір її розуму і фантазії, і має назву - народна творчість. І як я зрозумів тепер, має не тільки естетичну форму впливу на людину, а й виховну. Адже через народне мистецтво пізнається його культура, побут. З'являється розуміння і любов до цієї культури. Можна бачити, наприклад, багато рушників різних народів, захоплюватись їх красою, та коли побачиш серед них рушник знайомий тобі за орнаментом ще з дитинства, то він заповнить всю душу, навіє спогади, покличе туди, де ти народився, разом з тим рушником.

Ця глибока сила народного мистецтва і примусила мене вивчати стилізовану грамоту народної мудрості. Бо народне мистецтво у всій його багатогранності найпоширеніше на Землі. І воно захопило мене, розкривши невичерпне багатство фантазії і мудрості.

Спочатку я думав, що немає нічого простішого як створити декоративний розпис. Тут ніби і композиція нехитра, і фарб потрібно небагато. Яке моє здивування, коли я взявся до малювання композиції розпису «Вранішня зоря», простенької за змістом, і замалювавши з десяток аркушів паперу, нічого на них не сказав. Я зрозумів тільки після довгих роздумів, що таємниця грамоти народних умільців полягає в тому, щоб знаходити для свого задуму саме основне. В даному випадку форма орнаменту, гама кольорів, втілення в композицію тих деталей рослинно-пташиного світу, який відповідає місцю і часу подій, про які майстер хоче сказати людям. Отже, з підсобних елементів для створення розпису у майстра є папір, пензлі і фарби. Натури немає. І створення композиції декоративного розпису, який могли б прочитати люди, вимагає від майстра великої фантазії, вміння будувати орнамент внутрішнім зором, глибоко знати кольори, які грають вирішальну роль в орнаменті, адже тільки поставою ліній і кольором композиція розповідає про задумане: радість, горе, добробут, врожай, перемогу тощо. Орнаментальна мова передачі глядачеві настрою композиції розпису – це основа, втілена автором кольорами і лініями, які глядач повинен прочитати. І цю мову майстер народної творчості повинен знати досконало. Наприклад, взяти орнамент врожай – це зелений колір листя, червоний колір плодів, блакитний колір неба, гілля вгинається, - це радість. Цей же орнамент, але колір листя темно-синій, чорні плоди, червоне небо – вияв горя.

Вивчаючи стилізовану мову ліній і кольорів, мені довелося записати понад тисячу аркушів паперу, осмислювати і співставляти з навколишнім світом, і тільки згодом ця грамота підкорилась мені.

Бо коли мати вирізала з буяка якусь квітку, опускала цю форму у фарбу і обцяцьковувала комин, то це було ще тоді, коли мені самому було років чотири - п'ять. А от бачу це ніби сьогодні. Це мене радує дуже.

В своїх розписах образи людини, птаха, тварини, рослинного орнаменту я стилізую так, щоб тільки було зрозуміло, що це за образ, а натурна схожість в цьому виді мистецтва не завжди потрібна. Динаміка і колір – це основне. Наприклад, образ Андрія з «Фата Моргана» Коцюбинського я відтворив в темно-синіх кольорах з краплями червоного, що мов краплі крові зачервонили по орнаменту з покаліченої руки. Це - скалічене життя і безнадія. Образ Миколи Джері Нечуя-Левицького – це порив вогнених кольорів у фігурі людини назустріч нагаю осавули. Це – нескореність. Такі образи легендарних героїв нашої доби: Котовського, Щорса, Чапаєва та багатьох інших. В розписах передається найголовніша деталь, що характерна героєві, події, місцю, часу чи порі року.

Символіка народного мистецтва тим і прекрасна і зрозуміла всім людям - насамперед простотою форми і ясністю виконання. Тут великих таємниць немає. І саме в цій простоті і ясності і закладено глибоку філософську думку, і мудру народну фантазію, що разом дають зерно родючості і талантові.

Хочеться принагідно сказати, що сам-по-собі талант нічого не вартий. Тільки систематична, наполеглива праця і мислення дають силу талантові, дають натхнення. Відкривають теми й образи для творчої думки, дають, нарешті, силу втілити задумане, запалене в серці. Без щоденної праці талант не горить, а жевріє.

Я спостерігав, що коли не брав пензля до рук протягом місяця і більше, то все доводилось ніби починати спочатку: і задуми якось мляво оформлювались в композицію, і рука не так вправно виводила музику розпису на папері. Так, саме музику розпису. Я люблю, щоб розпис рухався, жив, а не застигав в геометричній гармонії. На виставках глядач, як правило, оцінює побачене більше здоровим баченням твору, і в більшості залишається під враженням сприйнятого зором. Звісно, що висловлена думка в таких випадках не може бути серйозною для критики твору. До цього треба долучити свою фантазію і розум. І тільки об'єднавши бачене з аналізуючою думкою розуму, давши крила своїй фантазії глядач може вірно оцінити твір автора. Тому на виставках так часто можна почути про один і той же твір думки - протиріччя. А тільки здорове бачення твору, без втручання розуму і фантазії, можна прочитати в книзі відгуків, де перший глядач записав свої враження, а подальші записи – це вже, здебільшого, копії першого запису з незначними додатками. І виходить, в книзі відгуків глядачі хвалять автора, а журі і преса за нього й не згадують. Такий випадок був на моїй персональній виставці в м. Одесі. Там я просто для круглої цифри виставив розпис «Серце Данко». І що ж? Перший листок в книзі відгуків прийняв запис, що сподобався твір «Серце Данко». І це «Серце» пройшло аж до останнього листа запису глядачів. В розписах з циклу «Хвала рукам, що пахнуть хлібом» золотаві колоски обрамляють сонячний хліб, який держать руки. Серп і молот - як символ робітників і селян, чия праця вкладена у вирощення хліба. Кольори радісні, наповнені теплом добробуту і сили.

Бо коли мати вирізала з буяка якусь квітку, опускала цю форму у фарбу і обцяцьковувала комин, то це було ще тоді, коли мені самому було років чотири - п'ять. А от бачу це ніби сьогодні. Це мене радує дуже.

В своїх розписах образи людини, птаха, тварини, рослинного орнаменту я стилізую так, щоб тільки було зрозуміло, що це за образ, а натурна схожість в цьому виді мистецтва не завжди потрібна. Динаміка і колір – це основне. Наприклад, образ Андрія з «Фата Моргана» Коцюбинського я відтворив в темно-синіх кольорах з краплями червоного, що мов краплі крові зачервонили по орнаменту з покаліченої руки. Це - скалічене життя і безнадія. Образ Миколи Джері Нечуя-Левицького – це порив вогнених кольорів у фігурі людини назустріч нагаю осавули. Це – нескореність. Такі образи легендарних героїв нашої доби: Котовського, Щорса, Чапаєва та багатьох інших. В розписах передається найголовніша деталь, що характерна героєві, події, місцю, часу чи порі року.

Символіка народного мистецтва тим і прекрасна і зрозуміла всім людям - насамперед простотою форми і ясністю виконання. Тут великих таємниць немає. І саме в цій простоті і ясності і закладено глибоку філософську думку, і мудру народну фантазію, що разом дають зерно родючості і талантові.

Хочеться принагідно сказати, що сам-по-собі талант нічого не вартий. Тільки систематична, наполеглива праця і мислення дають силу талантові, дають натхнення. Відкривають теми й образи для творчої думки, дають, нарешті, силу втілити задумане, запалене в серці. Без щоденної праці талант не горить, а жевріє.

Я спостерігав, що коли не брав пензля до рук протягом місяця і більше, то все доводилось ніби починати спочатку: і задуми якось мляво оформлювались в композицію, і рука не так вправно виводила музику розпису на папері. Так, саме музику розпису. Я люблю, щоб розпис рухався, жив, а не застигав в геометричній гармонії. На виставках глядач, як правило, оцінює побачене більше здоровим баченням твору, і в більшості залишається під враженням сприйнятого зором. Звісно, що висловлена думка в таких випадках не може бути серйозною для критики твору. До цього треба долучити свою фантазію і розум. І тільки об'єднавши бачене з аналізуючою думкою розуму, давши крила своїй фантазії глядач може вірно оцінити твір автора. Тому на виставках так часто можна почути про один і той же твір думки - протиріччя. А тільки здорове бачення твору, без втручання розуму і фантазії, можна прочитати в книзі відгуків, де перший глядач записав свої враження, а подальші записи – це вже, здебільшого, копії першого запису з незначними додатками. І виходить, в книзі відгуків глядачі хвалять автора, а журі і преса за нього й не згадують. Такий випадок був на моїй персональній виставці в м. Одесі. Там я просто для круглої цифри виставив розпис «Серце Данко». І що ж? Перший листок в книзі відгуків прийняв запис, що сподобався твір «Серце Данко». І це «Серце» пройшло аж до останнього листа запису глядачів. В розписах з циклу «Хвала рукам, що пахнуть хлібом» золотаві колоски обрамляють сонячний хліб, який держать руки. Серп і молот - як символ робітників і селян, чия праця вкладена у вирощення хліба. Кольори радісні, наповнені теплом добробуту і сили.

Мені було не легко самотужки вивчати грамоту декоративного розпису. Багато сотень аркушів паперу було витрачено на вивчення цієї, на перший погляд, простої грамоти. І тільки після напруженої повсякденної праці я навчився вільно читати розписи і створювати їх сам. Радую мене те, що молодь, яка почала займатися декоративним розписом, якось враз пішла вірним шляхом. Це мабуть тому, що десять тематичних виставок народної творчості трудівників села дала їм цей напрям. При серйозному ставленні до себе майстрами декоративного розпису можуть стати: Лариса Бабінець, Іван Діхтеренко, Віктор Жикол, Людмила Гнатова, Слава Дусар, Людмила Шарапановська та інші. Здорова фантазія є і в розписах брата Юри, який може створювати будь-які композиції, здебільшого – казкового напрямку. Однак, ілюстрації в нього теж дуже оригінальні.

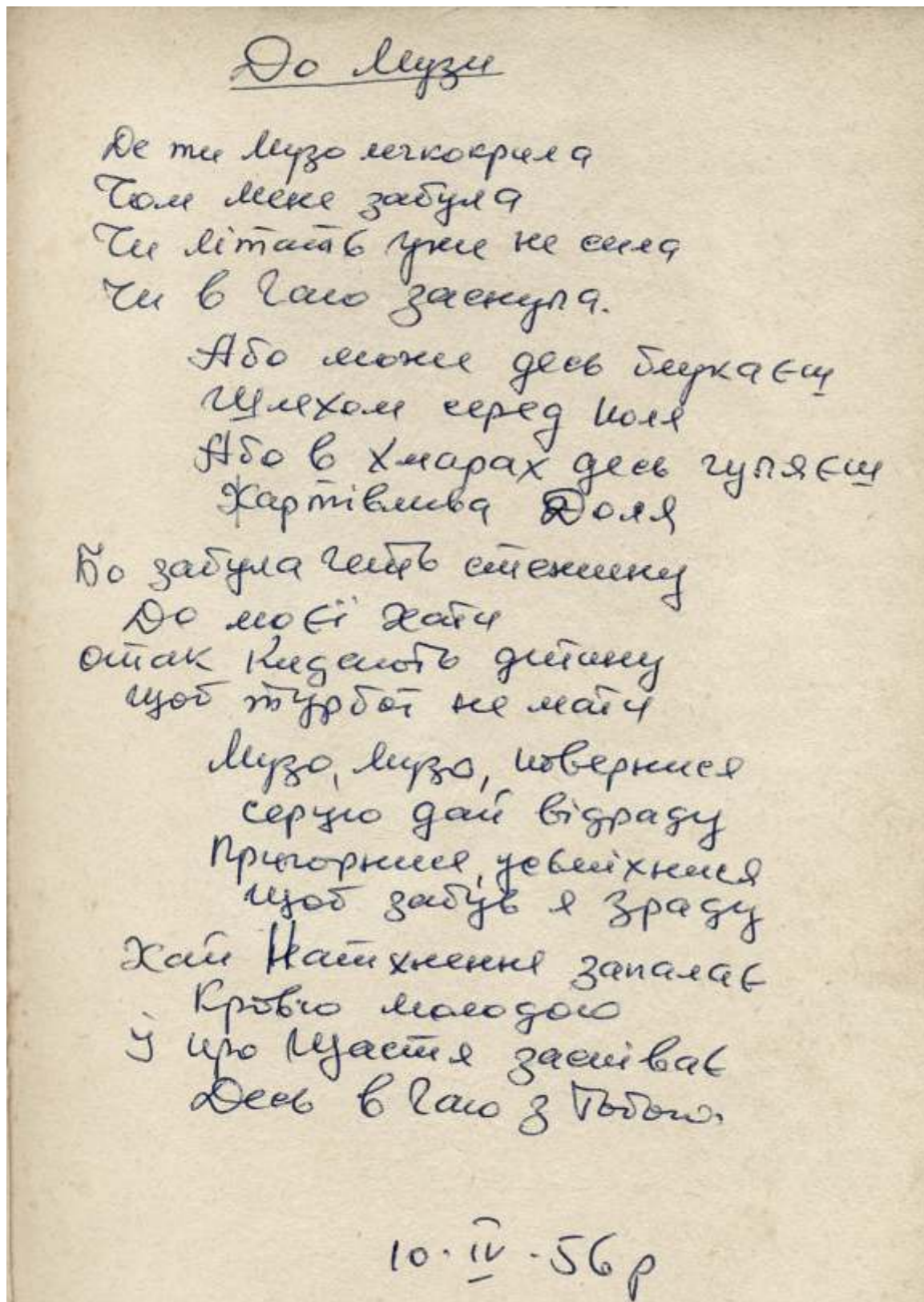
Народні таланти є скрізь, однак не всі вони виявляються. А буває і так, що вчасно не підтриманий вогник помаленьку гасне. Буйному цвітінню народної творчості в селі Троїцькому сприяло те, що люди якось, по-серйозному, люблять цю справу і весь вільний від роботи час віддають народному мистецтву. Я теж працюю в колгоспі «Маяк» ось уже понад сімнадцять років. І все своє свідоме життя несу в душі вогонь мистецтва. І це мистецтво змужніле на колгоспних ланах, зігріте повагою людей, розправило крила і розлетілось ген по світу. Пишучи ці рядки, хочеться, щоб читачі зрозуміли, яку велику роль грає народне мистецтво у формуванні світогляду людини. Можливо мої слова допоможуть комусь знайти свій шлях в житті.

Мова декоративного розпису веселкова, нею можна промовляти яскраво, соковито. Райдужні прекрасні гамми кольору дозволяють співати про сьогодні дуже яскраво. І я використовую цю силу кольорів, щоб якомога краще, зрозуміліше показати, що народним мистецтвом декоративного розпису можна багато сказати глядачеві. Чи просто відкрити підсвідоме почуття прекрасного, дати бажання самому творити його, щоб ним заповнити вільний час, щоб в цьому прекрасному знайти відряду, задоволення для себе і для людей. Народна творчість багатогранна. Тут кожен може знайти для себе заняття. Це вишивання рушників, ткацтво, чеканка по металу, різьблення по дереву, гончарство, ліплення, вироби з солоного тіста та інше. І головне в тому, що виставки народної творчості можна організовувати в кожному селі, бо в кожному селі є народні умільці. Слід було б клубним установам зайнятись серйозно виставками народної творчості, а це вже гурток при клубі і, мабуть, самий активний і багатолюдний. І добре було б обмінюватись такими виставками між селами сільрад, району і так далі. Це була б велика і цікава робота. Це був би гімн нев'янучим барвам народної творчості.

Р. Палецький, 1973 рік

Р. Палецький: Жага дивотворення

ПОЕЗІЯ

Зелений шум...

Пишу і я
 Зелений шум.
 Він повниться
 Весняним гаєм.
 І навіває
 Стільки дум,
 Як тих хмарок
 Над виднокраєм,
 А шум шумить
 Верхів'ям віт,
 І в душу
 Мрії навіває.
 Тисячоліттями
 Шумить,
 Вітає він
 І проводжає.
 І я стою,
 Як хтось стояв,
 І слухаю,
 Як кожен слухав,
 А шум весняний
 Фіалками
 В обличчя шумів.
 А шум весняний
 Гомонів:
 «Люби життя
 На повні груди,
 І людям зроблене
 Добро
 Для тебе
 Пам'ятником буде.

13.02.1972 р

Природі
 Природо мила,
 Ти красу
 Мою душевну
 Квітувала,
 Добро і чесність
 Вкарбувала.

І я дароване несучу,
Несу його
Завжди з собою,
Несу і в осінь,
І весною,
Щоб в смутну
Мить
У серце взять
Добро і чесність,
І віддати
Частину їх
Комусь другому,
Щоб повертаючись
Додому
Був радий,
Що зростає зерно,
Бо невмируще воно.

13.02.72 р.

Весен спів

Вже сорок весен я вітав,
Вже сорок весен відспівали,
Мій шлях барвінками квітчали,
А ж поле зерном засівав.

І зерна добре проростали
Зеленим килимом хлібів,
І линув жайворона спів,
А нові зерна хлібом стали.

І знову з'явиться весна
Блакитним проліском із гаю,
А я про щастя заспіваю
І вип'ю шум гаїв до краю,
І воду зоряну до дна.

30.01.74 р.

Фантазія

У вирії життя
І я лечу роками,
А дні свого буття
Відмічую руками.

Що розум окрилить -
Фантазія розв'яже.
Що серце обпалить
Те в душу щастям ляже.

І створене тобою
Піде межі люди,
Ім'я тобі знайде,
Твоїм путівцем буде.

Фантазія моя
У розписах буяє.
Колір їх, - то я, -
Вогнем натхненим грає.

Вогонь палахкотить,
А руки пишуть квіти.
І буду я творить,
Щоб з піснею летіти.

Бо у красі життя
Людини покликання.
Гори, моє буття,
Фантазії палання.

29.02.72 р.

Думка
Пісню співати
Чи думу,
Долю вітати
Без суму.
Все, що було,
І що буде,
Все, що робив,
І що зробиш.
В праці усе промайнуло,
Пам'ять у ній
Тобі буде,
Пам'ять тебе
Не забуде.

31.01.74 р.

Творчість
Хоч і не чутно,
А співаю,
Бо люблю пісні.
Хоч крилатий,
Хоч не поет,
А вірш складаю,
Хоч він подекуди
Щербатий.
Але ж і пісня
В небо в'ється,
У гаї шелестом
Лунає,
І вірш у серце
Словом б'ється,
І сили творчії
Здіймає.
Вони до розуму
Бунтують,
Словам дають
Незримі крила,
Вони мистецтва
Дім мурують,
Бо в творчості –
Могутня сила.

31.01.74 р.

Сьогodenня

Величне наше
Сьогodenня.
Такого ще ніхто
Не знав.
Народу нашого
Натхнення
Ніхто ще так
Не піднімав.
Як наша партія
Крилата,
Що має Леніна
Ім'я.
Вона і мудра,
І завзята.
Міцна як сталь,
І всім як
Мати.
Для неї син
І ти, і я.
Вона будує
Сьогodenня,
Рівняється на неї
Світ.
Її діла – це мир народам,
Вона ж бо миру –
Первоцвіт.

30.01.74 р.

Краю мій

Краю мій, зоряний краю,
Сонячна неба блакить,
Пісню про тебе співаю,
Пісня про тебе бринить.

Хай буде сяюча днина
Вічна, як вічне життя.
Тиха вечірня година,
Щастя людського буття.

Хай буде сміх над землею,
Хай буде праця в житті.
З долею кожен своєю
Хай собі йде по путі.

04.02.74 р

Сміх

Сміється сонце,
Сміються хмари,
Грає віконце,
Хвилька сміється,
Берег купає,
Вербонька гнеться,
Квіти сміються
В темному гаї.
До сонця пнуться.
Птахи співають,
Птахи сміються,
Весну вітають.

04.02.74 р.

Хліб

Зерно в землі проростає,
Стебла колоссям квітують,
Жайворон пісню співає,
Голуби ніжно воркують.

Дивна весняна картина:
В пахощах зоряні ночі,
Щастям сміється дитина,
Райдужні мрії сівочі.

Все це в маленькій зернині,
В праці твоїй, хліборобе,
Сяй же, зоря п'ятикутна,
Нам комунізм будувати.

22.02.74 р.

Колосок

Колосочок золотий вгинається,
Запашна жовтіє долина.
Хліборобу колосок вклоняється,
І землі, бо добрая вона.

Дали сили колоску вусатому
Хлібороб і Матінка-земля.
Ми радієм хлібові багатому
І співаєм пісню про поля.

22.02.74 р.

Спогади

В'ється тихо Журівка гаями.
В зелені весняная блакить.
Жайворона пісня над полями
В Коханівку рідную летить.

Тут моє дитинство пробігало
Між дубами пройдених століть,
Тут воно сміялось і співало,
Тут воно природу покохало,
І минуло в хмарах мимохить.

Та зі мною спогади крилаті
Про красу весняную живуть.
Вони щастям зоряним багаті,
Вони силу творчую дають.

І як тільки сум огорне душу –
Я лечу в омріяні гаї.
Геть його з душі палкої струшу,
Батька дуб легенько потрушу,
І заграють в серці солов'ї.

23.02.74 р.

Журівка

Журівка, струмок дитинства мого,
Зрілості криштальна чистота.
Ти – моя стежина до нового,
Сьогodenня мого красота.

Пив дитям твою прозору воду
І в житті її не розлюбив,
Бо люблю душі крилату вроду
І її роками я ростив.

І в житті я не шукаю броду,
Бо люблю прозору глибину,
А не затхлу і спокійну воду
В жабуринні плісняву одну

Я люблю одвічнеє дерзання,
Серця пломенючий накал,
І душі величне покликання,
І натхнення творчого запал.

Ось моє життя і мій струмочок,
Журівка дала його мені.
Як збігав я на стрімкий горбочок
В Коханівці, рідній навесні.

23.02.74 р.

Лісовий ставочок

Скільки, мій ставочку лісовий,
Я на березі твоєму виростав?
Скільки весен вітер весняний
Проліски в діброві розсипав?

Берести і клени вікові
Вітами віталися мені,
І співали птахи лісові
Про мої дитячі світлі дні.

23.02.74 р.

Тракторист

Трактористе, трактористе,
Пісню праці починай.
Поле хлібом золотисте,
Нам на щастя заспівай.

Хай колоситься пшениця –
Наш одеський мільйон.
Праці чистая криниця
І дітей спокійний сон.

Тож лунає над полями
Трактористів перегук,
Поле дихає хлібами,
Жде людини добрих рук.

24.02.74 р.

Весняна мить

Синичко, синичко, іде вже весна
І пролісок перший синіє,
І лагідна неба ясно глибина,
І поле паруюче мріє.

Ген жайворон пісню тріпоче дзвінку,
Вона сонцесайно дзюркоче.
Блискучих струмочків, ріку гомінку
Обняти душа моя хоче.

Веснянко співуча, п'янка далина,
У спогадів душа крилата.
Іде сорок третя, мов перша, весна,
Як мрія моя непочата.

24.02.74 р.

Мрії

Крила-мрії
Могутні і дужі
Дороги-надії,
Душі поривання.
Усе йде зі мною,
Як те покликання,
Що взяв із собою,
В дорогу далеку.
Несу те палання
І в холод, і в спеку.
Дороги до цього байдужі.

24.02.74 р.

Пісня праці

Сталева пісня над полями
Весняним гомоном летить.
Земля, уквітчана садами,
Квітковим полум'ям горить.

І скільки сили в цім буянні,
Краси і щастя трударів!
Тріпочуть прапори багряні –
Весни крилатої заспів.

07.03.74 р.

Довженкові

Кує вічність зозуленька,
 Кує, не вгаває.
 Олександрю Довженкові
 Кує – промовляє:
 «Добрий сину України,
 Деснянський розмаю,
 Сонцедайний, солов'їний,
 Без кінця і краю.
 Ти любов свою багату
 Дарував людині,
 Ніжність серця непочату
 І крила орлині.
 Тож про тебе ми співаєм
 Думи і кантати,
 Твою душу величаєм,
 Наш великий брате!
 Хай же пам'ять найясніша
 Тебе зберігає.
 І в віках твоє імення
 Нехай прославляє.

08.03.74 р.

Щастя

Музика, музика грає,
 Пісня весняна бринить.
 Серце про щастя співає,
 Серце за щастям летить.

Музика, музика в'ється
 В синю весняну блакить.
 Сонечко щедре сміється,
 Серце любов'ю горить.

Музика, музика лине
 В зоряну тихую даль.
 Щастя ніхто не зупине,
 Чисте воно, мов кришталю.

Музика, музика кличе
 В ніжні обійми п'янки.
 Щастя закоханим зичить,
 Грають акорди озвінкі.
 А повз нього життя пролітає
 Нове.
 Він нове покоління вітає.

с. Коханівка, 1974р.

Верби

Ще прадіди мої на верби ці дивились
 І слухали розмову їхніх віт.
 До них їх листя юнеє хилилось
 І дарувало ніжний первоцвіт.
 Тепер дивлюсь, як буйнії століття
 Над вербами у вирії летять,
 Простягнуті до сонця голі віти
 Про юність вікову гомонять.

с. Коханівка, 1974р.

Дуб

І знову батька дуб переді мною,
 Як і колись, привітно шелестить.
 Вітається він з ніжною весною,
 А гай навколо радісно шумить.
 Тепер вже я навітуюсь до дуба,
 Щоб спогадами серце оживить.
 І він мене вітати доти буде,
 Покіль життя мого зоря горить.

с. Коханівка, 1974р.

Ясенові над фонтаном

Ясен так же шумить,
 Як шумів і колись,
 В ті далекі дитячі
 Веснянки.
 Тільки гілка суха тихим
 Сумом болить,
 В серці зранює спогадів
 Ранки.
 Ясен так же глядить
 В озерце лісове,
 В нього віти сухії
 Роняє
 А повз нього життя пролітає
 Нове.
 Він нове покоління вітає.

с. Коханівка, 1974р.

Веснянка

Столітній шеліт яворів
 Дитячі спогади дарує.
 З діброви соловейка спів
 Долиною кудись мандрує.
 Веснянкою цвіте блакить
 І листя ніжно в сонці мліють,
 Ставок між вербами блищить,
 Фіалки в пахощах синіють.
 Яка чаруюча краса!
 З природою яке єднання!
 Весняні сяють небеса,
 П'янки, як щиреє кохання.
 Я обнімаю цю красу,
 Їй віддавши тіло й душу.
 З собою всю її несу
 І крихти марно не розтрушу.
 Вона красить моє життя,
 І творчу радість навіває.
 І смыслом повниться буття,
 І серце веснами співає.

с. Коханівка, 1974р.

Василю Сухомлинському

«Я ніколи в житті
 Не належав собі»-
 Так людина про себе сказала.
 Він дороги пройшов
 І прямі, і круті,
 Доброта йому
 Шлях осявала.
 Добротворцем його
 Називають тепер
 За велике душі покликання.
 Він в роботі своїй
 Для людей не помер,
 Він продовжує
 Світле навчання.
 Тож вклоняюсь тобі
 Я чолом до землі,
 Хай ім'я твоє вічно
 Не згасне,
 Бо творив ти добро
 Для людей на землі,
 І воно виростає прекрасне.

25.08.74 р.

Звуки

Ніжні звуки, що в слово
 Зливаються,
 Дивні звуки мелодії
 Мають.
 Вони в пісню крилату
 Складаються,
 І по світу, мов птахи,
 Літають.
 Ніжні звуки, а сила
 Крилата,
 Що в звучанні своєму
 Чарує,
 Вона всюди казково
 Багата,
 Вона радість єднання
 Дарує.
 Ніжних звуків терпке
 Коливання,
 Коли вперше збагнеш
 Їх життя.
 Вони дивні, як чисте
 Кохання,
 І незбагненні –
 Як майбуття.

07.12.74 р.

Весни

Відшуміли весни
 Юними вітрами,
 Відгріміли весни
 Буйними вітрами.
 І лишились в серці
 Пролісків цвітіння,
 І лишилось в серці
 Райдуги тремтіння.
 Відшуміли в веснах
 І гай, й діброви,
 Відшуміли в веснах
 Ніжний сміх, розмови.
 І шукає серце
 Юних днів відради,
 І питає серце
 В розуму поради.

ого, що хотілось,
В полі не знайшлося,
Того, що горіло,
Та не й зайнялося,
Того, що бажалось -
В лісі загубилось.
Серце надірвалось,
Тугою забилось.
І тепер у веснах
Зранене тріпоче.
Перші чисті звуки
Ще почути хоче.

07.12.74 р.

Сонцедайна квітко мила,
Ніжна райдужна блакить,
Невимовно дивна сила
В пелюстках твоїх горить.

В сонці душу зігриваю,
Квітка серце веселить.
Ніжність щастя вишиваю,
Хоч душа моя болить.
Вересень 1975 р.

Ніжне серце, чого ти хочеш?
Важке твоє бажання.
Душе моя, чого ти хочеш?
П'янке твоє бажання.

Ви хочете тепла, весни,
Її ви хочете палання.
І ваші сонце даїні сни
Несуть і радість, і страждання.

25.09.75 р.

Хочу про тебе писати
Слова...
Будуть їх люди читати:
Хвала.
Тому хвала, хто читати
Уміє.
Тому хвала, хто мене
Зрозуміє.

25.09.75 р.

Диво дивне, диво ніжне,
Серце зранене тріпоче.
Почуття все білосніжне,
Тільки щастя воно хоче.
Та віградні навіть муки
І бажання, і чекання,
Бо в душі немає скуки –
Тож солодке і страждання

25.09.75 р.

Я вас кохаю – три чудових слова ...

«Я вас кохаю» - дивні звуки,
В них серця муки і надії.
І в час розради, і розпуки
Вони дарують світлі мрії.

Вони приносять сподівання,
Що прийде час весни твоєї
І ніжно сяюче кохання
Тобі зростить в саду лілеї.

«Я вас кохаю» - ніжні звуки:
Вони і правда, і омана.
Це і порив, і холод скуки,
І сон, і збуджене кохання.

29.09.75 р.

Як сумно в осінню пору ...

Як сумно в осінню пору
Весняну зорю зустрічати.
Як важко піднятись на гору,
Щоб вранішнє сонце вітати.

Тривога і радість роз'ятрюють душу,
І солодко, й гірко весною.
Нести цей тягар в своїм серці я мушу,
Щоб дихать, веснянко, тобою.

12.10.75 р.

Я не плачу, не жалію ...

Я не плачу, не жалію,
Що весни не зустрічав.
Не розквітнувши, старію,
Геть згасивши серця жар.

Що ж, така моя стежина -
Йду по ній до небокраю,
Відгоріла вже жарина,
Я ж помалу догораю.

12.10.75 р.

Гей! Проснися, навіжений,
Скинь з очей облуду.
Розігнався, мов скажений,
І летиш на згубу.
Не ті роки, не та сила,
Не ті поривання.
Мало тебе доля била,
Ще хочеш каранья?
Душі й серця запального,
Що не жде покою.
Воно, ніби в молодого,
Рветься до двобою.
Ну то й добре, хай сміється
І лукавить доля.
Серце в бурю сміло рветься,
Сильна його воля.

На листі з Києва 13.10.75 р.

Р. Палецький:
Здійснення мрії...

НАРОДНЕ МАЛЯРСТВО